

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus XVI. Voluit Deus sibi Boves offerri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

DISCURSUS XVI.

Voluit Deus sibi Boves offerri.

BOs animal est natum ad labores præsertim ad aratrum; hinc toto passim terrarum orbe nationes fere omnes, præterquam in aliquibus *Europa* partibus, isto animali utuntur ad arandum, ut videre est toto pæne Oriente, usque ad extremos *Sinas* & *Japones*.

Eodem modo, inquit *Iob cap. 5*: *Homo nascitur ad laborem*: Non poterat clarius hoc ostendere Deus quam statim initio mundi, quando sexto creationis die primum hominem, vix dimidia hora postquam illum creaverat, posuit in *Paradiso* ut operaretur, quemadmodum dicitur *Genes. cap. 3*, & rursus postea: *In sudore vultus tui vesceris pane, & in laboribus comedes de fructibus terræ cunctis diebus vite tue*. Viden' ut ad laborem natus sit homo?

Et quid voluit aliud significare sponsus in *Canticis cap. 2*, quando dixit sponsæ: *Surge, propera, & veni, jam enim hyems transit, & tempus putationis advenit*. Ad labores sponsa mea, culter stringi debet in palmites, putandæ arbores, aranda & ferenda tellus, surge ergo & veni, & adhibe operi manus: Propterea *excamus in agros, & commoremur in villis*.

Denique tot parabolæ quas *Christus* nobis proposuit, hoc unum significant ac docent, homini in hac vita esse laborandum. Huc spectat 1. Parabola de Patre familias, qui uno die sexies exivit, ut conduceret operarios, qui laborarent in vinea sua. 2. Parabola ista de homine qui plantavit vineam, & fodit in ea torcular, & locavit eam agricolis, ut laborarent in torculari, uvasque exprimerent. 3. De Rege qui dedit pecunias servis suis, ut operarentur in eis, ut ait *Mattheus cap. 25*.

Hoc clamat Apostolus: *Operemur dum tempus habemus*: Hoc clamat *Christus* dum ait: *Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retro, aptus est Regno Dei*.

Propterea, ut ego existimo, in illo curru gloriæ Dei, quem vidit *Ezechiel cap. 1*, junxerat Deus hominem cum bove, ut ostenderet hominem non minus natum ad labores, quam bovem.

Et hæc quidem omnia non ad litteram de labore manuum corporali intelligenda sunt, sed in sensu mystico de labore, quem in
hac

hac vita subire debemus in faciendis bonis operibus, quantumvis difficillimis, quibus lucremur vitam æternam.

Non ignoro, quod si totum mundum velimus percurrere, invenimus quidem omnia ubique plena laboribus, sed vanis. & inutilibus, quibus homines conantur satisfacere cupiditatibus suis, sed non qui fatient animam, non malis semper, sed qui animam meliorem non reddant, sed sæpe deterioerem.

Si liceret, inquit *Seneca*, totum mundum ex altissima turri despicere, videremus ubique homines discurrere sicut agmina formicarum, laborantes. Hic spectaremus undique tecta navibus maria & vectores innumeros, qui per tot tempestates atque pericula ad extremos mundi limites navigant, ut divitias sibi comparent: Ex alia parte aulas Regum & Principum plenas prætentibus & aspirantibus ad honores ac dignitates: Ubique ingentes exercitus, quorum vita non est nisi continuus labor, & plena omni genere molestiarum: Denique, ut ait *Innocentius III, lib. 1. de contemptu mundi cap. 15*, Currunt & discurrunt mortales per sepes & semitas, ascendunt montes, transcendunt colles, transvolant rupes, pervolant alpes, ingrediuntur cavernas & foveas, rimantur viscera terræ, profunda maris, interiora fluminum, in via solitudinum: Exponunt se ventis & imbris, tonitruis & fulminibus, fluctibus & procellis, ruinis & præcipitiis: Ubique toto mundo labores, ubique sudores, sed post omnia, inquit *Isaias Propheta cap. 59*: *Telas Aranea texuerunt, opera eorum inutilia*

Labores
hominum
vani.

Quid magis laboriosum in tela texenda quam aranea? quoties ascendit ac descendit à filo ut extendat & simul connectat fila, è quibus ut fundamentis pen leat tela? quoties circumit in gyrum ut disponat extrema fila & aliquam rudem formam ponat operis sui? quot gyros non facit ut circumducatur fila minora quæ totam telam conficiunt, denique tota viscera impendit ut opus illud perficiat? Non minorem laborem subeunt illi, qui se totos impendunt in temporalibus bonis: Nam, ut inquit *Origenes Hom. 2, in Psal. 38*: Quantum texuerunt illi divites, qui ante nos fuerunt, qui divitias variis artibus & callidis adinventionibus congregabant? qui Magistratus, qui consulatus, qui honores ambitione quærebant? isti omnes, inquit, telas araneæ texuerunt.

Quare hoc? quia sicut aranea toto labore suo nullum alium fructum refert, quam unam alteramve muscam, vel culicem, & post

Sss

tot

tot labores, simul cum tela sua una scopa abripitur, sic laboriosi illi in rebus sæcularibus per divitias nihil aliud referunt quam ventum, per honores quam fumum, per voluptates quam vanitatem, quia quando mors veniet cum scopa sua, ipsi abripiuntur è mundo, & omnia illa in iectu oculi evanescent; tunc enim, inquit *David*: *Omnes viri divitiarum nihil inveniunt in manibus suis, & nihil auferent secum*, inquit *Iob*: Tunc & voluptates omnes & honores transferint sicut umbra, & sicut spuma gracilis quæ dispergitur in ventum, inquit *Salomon*: Ergo omnia opera quæ tanto consistere labore, inutilia & vana.

Scio bona temporalia homini necessaria esse ut vivat simpliciter, vel ut inter cæteros honestius, aut eminentius vivat, ad alios compescendos? fateor ex illa parte non omnino esse vituperanda, propterea tamen non desinunt esse labores inutiles quos magna pars hominum pro illis sustinet, quando nihil profus inde fructus referunt in morte, cum vacuis manibus, & nihil inde sibi retinentes, discedunt è mundo. Audiamus *Gregorium* in cap. 11 *Job*, super hæc verba: *Ambulabunt in vacuum, & peribunt*: In vacuum ambulat, inquit *Gregorius*, qui nihil secum de fructu laboris sui portant, alius enim adipiscendis honoribus defudat, alius multiplicandis facultatibus æstuat, alius promerendis laudibus anhelat, sed quia cuncta hæc quisque moriens deserit, labores in vacuum perdit, quia secum ante iudicem nihil tulit.

Labourandum in sale.

Hinc concludit *D. Chrysostomus Serm. de vanit. hujus vita*. His ergo rebus incumbendum est, in quibus nihil inane, sed omnia vera, & certa, & stabilia sunt.

Quænam illa? quæ nos in morte non deserunt, sed manent etiam post mortem, & nos sequuntur: Quænam illa sint docet *D. Ioannes Apoc. cap. 14* cum ait: *Beati mortui qui in Domino moriuntur, opera enim illorum sequuntur illos*: Et *Isaias cap. 3*: *Dicite iusto quoniam bene, quoniam fructum adinventionum suarum comedet*: Et *David Psal. 127*: *Euntes ibant & flebant mittentes semina sua, venientes autem venient portantes manipulos suos*.

Similitudinem sumit *David* ab agricolis qui per anni decursum laborant, arant, fodiunt, serunt, metunt, frigore & ardore afflicti, sed in fine anni, colligunt copiosos fructus laboris sui, eosque vehunt in horrea, sic iusti postquam vitæ tempore laboraverint, in fine vitæ portabunt manipulos, seu fructus laborum suorum in

in humeris, & cum illis procedent in æternitatem.

Hæc omnia dici non possunt de temporalibus bonis, quia nec obolus, nec gleba terræ, nec punctum honoris, nec stilla voluptatis, nec lapillus ædificiorum nostrorum, nobis superest post mortem; ergo necessario intelligi debent de bonis spiritualibus, sive operibus meritoriis, de quibus dicit *David* quod fructus illorum post mortem in humeris portabimus ad alteram vitam, & de quibus ait *Iuanes* quod nos sequentur post mortem, & *Isaias* quod comedemus fructus laborum nostrorum: Adeoque labores quos pro illis sustinemus vani non sunt & inutiles: Ad tales labores natus est homo: Cum enim, ut inquit S. P. noster *Ignatius*, ad hunc unicum finem creatus sit homo, ut Deo seruiat, & saluus fiat, ad hoc solum natus est ut in hac vita strenuè laboret pro vita æterna.

Petit *David* *Psal.* 33: *Quis ascendet in montem Domini, aut quis sedebit in loco Sancto eius*: Mons, & locus ille Sanctus, de quo hic loquitur *David*, inquit *Basilius* & *Theodoretus*, non est aliud nisi cælestis gloria: Quis ergo, petit *David*, intrabit in istam gloriam? respondet: *Qui non accepit in vano animam suam*: In vanum dicitur aliquid, quando non pertingit ad finem suum, V. G. fecisti domum aliquam ad habitandū, si semper maneat sine habitatore, dicemus in vanum esse constructam: Fecisti vestem ad induendum, si numquam induis, sed finis comedi à tincis, in vanum est ista vestis: In quem finem facta est anima nostra? ad nullum alium, inquit S. *Ignatius*, nisi ut bonis operibus in hac vita factis, perveniat ad æternam gloriam: Ergo qui in hac vita non laborat in faciendis bonis operibus, in vano accepit animam suam; sicuti enim domus quæ facta est ad inhabitandum, si nullus illam unquam inhabitet, & vestis quæ facta est ad induendum, si nullus illam unquam induat, in vanum sunt, sic anima, quæ facta est ad laborandum in hac vita pro vita æterna, in vanum est, nisi strenue pro illa vita laboret.

Hoc est quod justis, & strenuè laborantibus, voluit dici Deus per *Isaiam* Prophetam: *Dicite, inquit, iusto quoniam bene, quoniam fructum adinventionum suarum comedet*. Habent, iusti adinventiones suas mirabiles quibus laborant pro cælo: *D. Paulinus* Episcopus *Nolanus* se mancipium fecit ut filium pauperis viduæ liberaret, inventio mirabilis! *S. Paulus* primus Eremita nonaginta annis ab omni hominum tumultu separatus in antro vastæ solitudinis se inclusit, ubi

nunquam hominem vidit, nisi postremo vitæ die quando accessit ad illum D. *Antonius*; mirabilis inventio! *S. Alexius* prima nuptiarum nocte excessit è Patriâ, tum reversus, septem annis sub gradibus ædis paternæ habitavit ignotus instar mendici: Numquid mirabilis ista inventio? *S. Ignatius* se ad collum usque posuit in glacie ut hominem impurum converteret, mirabilis inventio! *S. Bernardus* se projecit in nives, *S. Benedictus* se volutavit in spinis, *S. Martinianus* ambulavit super carbones, ut libidinis æstum extinguerent, mirabiles Inventiones, *S. Theresia* puella septem annorum cum fraterculo fugit è domo paternæ, navigatura in *Barbariam* ut illic moreretur pro *Christo*, mirabilis inventio! *Paulus Salus*, se stultum finxit ut mundi stultitiam irrideret: Dies me deficeret si singulas tales Sanctorum inventiones recenserem: Harum inventionum, inquit *Isaia* fructum comedent in alio sæculo, non fructus eorum quæ à parentibus hæditarunt, neque illa quæ armis, vel honoribus, vel alicui arte, aut favore hominum acquisierunt, sed fructum ad inventionum suarum, quas excogitarunt ut laborarent pro cælo.

Denique quocumque modo aspicias hominem, sicut bos natus est ad laborandum in agro, sic homo natus est ad laborandum pro cælo. Si illum aspicias ut militem, dicit enim *Iob cap. 7: Militia est vita hominis super terram*; quanto labore opus est ut incommoda quæque perfringat, ut munimenta hosti objiciat, ut vigilet nocte inter nives & grandinem, vel inter fulmina & tonitrua, ut procedat in campum inter torridos solis ardores, ut pugnet, ut stipendia mereatur? si non laborat inquit *Paulus*, non coronabitur.

Si hominem aspicias quatenus agricola est ut agrum animæ suæ colat, prout non semel à *Christo* describitur, debet arare in sudore vultus sui, debet fodere, debet ferere, debet triticum flagellare, & quidquid seminaverit, inquit *Paulus*, hoc & metet, & secum vehet in horrea cæli, & cum exultatione portabit manipulos suos in humeris suis.

Si aspicias hominem ut peregrinum, laborandum est: luctandum vel contra fluctus maris, si naviget, vel contra innumeras difficultates itinerum, vel contra tempestates aëris, si pedes incedat, ut post mortem, inquit *Ioannes Apoc. cap. 14*, requiescat à laboribus suis: Unusquisque, inquit *Augustinus Serm. 32 de verb. Dom.* hic in domo etiam sua peregrinus & hospes est, nam si peregrinus non est quomodo inde transit? numquid dimittet domum suam filiis suis, hospes

hospes hospitibus? cessit tibi locum pater tuus, cessurus es tu locum filiis tuis. Quod si omnes transimus, aliquid operemur quod à nobis transire non possit, ut cum transferimus, & illuc venerimus, ubi amplius transire non possumus, opera nostra bona permaneat.

Si hominem aspicias ut mercatorem, cui cælum venale proponitur, dicit enim *Christus* omnibus: *Negotiamini dum venio*: Ergo laborandum est: Quanto enim labore congregat sibi mercator divitias, quantâ sollicitudine illas jam congregatas custodit: *Thesaurizate vobis*, inquit *Christus*, *Matth. cap. 6*, *thesauros in cælo*: Si in cælo? quomodo ergo thesaurus ille pro nobis, vel noster est? quia nostro labore illum nostrum fecimus, quæ autem vere & proprie nostra sunt, nobiscum ferre possumus, quocumque pergimus, propterea thesauros, quos hic in terra nostro labore propter Deum collegimus, nobiscum feremus in cælum.

Ergo laborandum est in hac vita pro cælo, labores enim quos subimus pro mundo, quamvis pleni que necessarii sint sive ad statum sustentandum, sive ad vitam, inutiles tamen sunt, quia in morte nil profunt, alii vero noxii, quia illiciti.

Ergo inter mundi labores qui necessarii sunt, hoc unum spectandum est, ut laboremus pro cælo, in quocumque simus statu.

In matrimonio præsertim innumeri sunt labores ac curæ mundanæ, sed omnia nihil, nisi præ cæteris omnibus, & super omnia, laboretur pro cælo. Maritus & uxor, conjuges vocantur, hoc est, quia unum idemque jugum ferunt, sunt igitur sicut boves qui juncti sunt in aratro.

Audi modo quid dicat Scriptura de bobus arantibus. Prohibuit Deus *Judæis Deut. cap. 22*, arare simul in bove & asino: Ratio est, quia eorum vires sunt inæquales, adeoque si asinus jungeretur bovi, plus æquo gravaretur.

In matrimonio, simul & uxori & marito sub uno jugo laborandum pro cælo est, sed utrimque æqualibus viribus, ita ut totum onus non conjiciatur in alterutrum tantum: Proles educandæ sunt in virtute, docendæ bonos mores, instituendæ in timore Domini, invigilandum in illorum defectus, si maritus totum illud onus ac laborem relinquat uxori, ipse vero vel penitus non collaboret vel parum, non fert jugum cum uxore æqualiter, adeoque non meretur nomen mariti: Propterea nolebat Deus duo a-

nimalia inæqualium virium jungi in aratro, ne unum nimium gravaretur.

2. Sicuti boves juncti in aratro concorditer procedere debent, si enim unus incipiat excutere jugum, alter ferire cornibus, vel pedibus recalcitrare, aratrum evertent, & omnis illorum labor erit frustraneus: Sic oportet conjuges super omnia laborare ut mutuum habeant concordiam & amorem, sine hoc enim non possunt laborare pro cælo, jugum autem matrimonii excutit qui ferit discordias.

Concludo hanc materiam verbis *D. Prosperi Lib. de Contempt.* Non provenit, inquit, regnum cælorum dormientibus aut otiosis, sed laborantibus.

Audio *Christum* clamantem: Vestrum est regnum cælorum, posui illud in manibus vestris: Similiter audio Deum dicentem ad *Iosue Ios. cap. 6.* Ecce dedi in manu tua *Iericho*, & regem ejus, omnesque fortes viros. Vadat ergo *Iosue*, & urbem ingrediatur, quandoquidem Deus illam dedit in manu ejus. Verum est, urbs est in manu ejus, sed non ita ingrediendum nisi prius laboret: Circumeat prius urbem septem diebus cum toto exercitu, præeat arca, clangant sacerdotes buccinis, septimo die septies urbem circumeant, & fatigent se, tunc faciet Deus miraculum, & muri *Iericho* corruent. Sic clamat *Christus* ad omnes, posui in manibus vestris regnum cælorum, sed manus illæ prius admovendæ sunt operi. Hoc voluit Deus significare quando voluit boves sibi offerri, dignosque existimavit sacrificio, quia animal laboriosum est. Quasi diceret: Quisquis vult dignus esse ut offeratur Deo in sacrificium in templo Dei cælesti, laboret ut bos.

DISCURSUS XVII:

Voluit Deus sibi offerri turtures.

Duo potissimum habet turtur. 1. Quod sit avis quæ sola inter omnes non canit, sed gemit. 2. Quod tunc maximè gemit quando par suum amisit. De utroque ait *Bernardus Serm. 10 de modo bene vivendi*: Turtur gemitum habet pro cantu, & significat ploratum Sanctorum.

Hic